

ності товарних бірж, і насамперед таких, що торгують агропродукцією, через їх ліцензування, систему спеціального пільгового оподаткування та інші заходи [3, с. 25].

Правова основа здійснення торгово-біржової діяльності включає Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р., Закон України "Про товарну біржу" від 10 грудня 1991 р., Закон України "Про господарські товариства" від 19 вересня 1991 р., Закон України "Про цінні папери і фондовий ринок" від 23 лютого 2006 р., Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" від 30.10.1996 р., численні нормативно-правові акти Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти інших органів державної влади й органів місцевого самоврядування, а також такі локальні нормативні акти, як Правила біржової торгівлі [1, ст. 17] й Устав біржі, які затверджуються конкретною біржею.

Отже, в Україні такий важливий ринковий індикатор, як стан національного біржового ринку, не набув пріоритетності, на яку заслуговує цей механізм забезпечення прозорого ціноутворення. В нашій державі цілковито відсутня система біржової торгівлі, не існує законодавчого й регуляторного середовища у цій сфері, не сформувалося ні тактичних, ні стратегічних засад державної політики сприяння розвитку біржової діяльності. Не має, в зв'язку із цим, й спеціалізованого регуляторного органу, який повинен здійснювати координацію, контроль та організаційне забезпечення системи біржової торгівлі.

До цього часу товарні біржі в Україні не посіли належного місця, як того вимагають нові економічні умови, що викликає необхідність переосмислення їх сутності та призначення, розробки науково обґрунтованих пропозицій щодо формування ефективного біржового механізму, сприятливих організаційних і правових умов їх функціонування.

Література

1. Про товарну біржу: Закон України від 10.12.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – С. 139.
2. Антонов С. М. Фондові біржі в Україні: від становлення до ефективності: науково-аналітична доповідь / С. М. Антонов, С. Є. Шишков, Н. М. Шелудько; за ред. Шелудько Н. М. – К.: ІЕПр НАНУ, АУФТ, 2009. – 56 с.
3. Берлач А. І., Біржове право України: Навч. посіб. / А. І. Берлач. – К.: Університет "Україна", 2007. – 316 с.

Пустотіна Д.М.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Гелич А.О., к.ю.н.

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ТОВАРНОЇ БІРЖИ

Приєднання України до світового ринкового господарства, її інтеграція в європейські й міжнародні структури потребує дослідження та удосконалення організації господарсько-торгівельних процесів у державі. Особливе місце в організації оптової торгівлі належать біржам, серед яких товарним біржам відведено одне з провідних місць. Функціонування товарних бірж сприяє формуванню конкурентного середовища, розвитку вільного ринку товарів, мінімізації втручання держави в заготівельно-збутові процеси, підвищенню ефективності господарювання в цілому багатьох суб'єктів господарювання. Водночас, зважаючи на недосконалість сучасного біржового ринку України та наявність ґрунтового світового досвіду щодо ефективної організації біржової діяльності, необхідно, з урахуванням вітчизняних особливостей господарювання та нормативно-правового забезпечення, синтезувати позитивний досвід і сучасні тенденції створення та діяльності товарних бірж з метою удосконалення їх функціонування [1, с. 83].

Одним із найпоширеніших способів надання посередницьких послуг є проведення особливим чином організованих торгів. Функції такого проведення беруть на себе організації, які здатні проводити торги і мають для цього необхідні правові, економічні й організаційні передумови. У силу низки історичних та економічних умов центральне місце серед подібних організацій належить товарні біржі [4, с.126].

Основи правового становища сучасних товарних бірж в Україні закріплені Господарським кодексом України від 16 січня 2003 р., Законом України "Про товарну біржу" від 10 грудня 1991 р., локальними нормативними актами.

Що стосується Господарського кодексу України, то його прийняття сприяло формуванню основи для забезпечення ефективності діяльності товарних бірж. Положення Господарського кодексу України закріпили поняття торговельно-біржової діяльності як такої, що має на меті організацію та регулювання торгівлі шляхом надання послуг суб'єктам

господарювання у здійсненні ними торговельних операцій спеціально утвореною господарською організацією – товарною біржею (ст. 278 ГКУ). Господарський кодекс України в ч. 1 ст. 279 визначає товарну біржу як особливий суб'єкт господарювання, який надає послуги в укладенні біржових угод, виявленні попиту і пропозицій на товари, товарних цін, вивчає, впорядковує товарообіг і сприяє пов'язаним з ним торговельним операціям [2].

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України "Про товарну біржу" товарна біржа є організацією, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу і комерційну діяльність, і має за мету надання послуг в укладенні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, упорядкування і полегшення товарообороту і пов'язаних з ним торговельних операцій [3].

Згідно з ч. 2 ст. 1 Закону України "Про товарну біржу" вона діє на основі самоврядування, господарської самостійності, є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, власні поточні та вкладні (депозитні) рахунки в банках, печатку зі своїм найменуванням [3]. Товарна біржа не займається комерційним посередництвом і не має на меті одержання прибутку. Тому можна дійти висновку, що метою діяльності біржі є надання послуг в укладанні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, упорядкування і полегшення товарообігу і пов'язаних з ним торговельних операцій.

З наведених вище визначень слід виділити основні ознаки товарної біржі: 1) біржа є господарською організацією; 2) об'єднує юридичних і фізичних осіб, які займаються виробничою і комерційною діяльністю; 3) виконує певні, а саме ринкові регулятивні (організаційні та економічні), функції в економіці: надає послуги з укладення біржових договорів, виявлення попиту і пропозицій на біржові товари, товарних цін, вивчає, упорядковує товарообіг і сприяє пов'язаним з ним торговельним операціям; шляхом виявлення курсу товарних цін, попиту і пропозицій; 4) основна її мета – сприяти зведенню в одному місці (на біржі) попиту і пропозицій на певні товари, забезпечувати обслуговування їх обороту; 5) діє на засадах самоврядування і господарської самостійності; 6) має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банку, печатку зі своїм найменуванням; 7) не займається комерційним посередництвом, не має на меті одержання прибутку; 8) не може бути стороною біржових договорів. Відмінною ознакою товар-

ної біржі від інших юридичних осіб є мета її створення та особливий статус учасників [1, с. 84].

Таким чином, на основі проведеного аналізу чинного законодавства необхідно зазначити, що правове становище товарних бірж регулює Закон України "Про товарні біржі" та Господарський кодекс України, які певною мірою дублюють один одного, що є недоцільним. Вважаємо, що правове становище товарних бірж повинен регулювати єдиний закон.

Література

1. Бочкова І.І. Товарна біржа як учасник господарських правовідносин в умовах ринкової економіки / І.І. Бочкова // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 83-87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11biure.pdf>
2. Господарський кодекс України. Господарський процесуальний кодекс України : Офіційний текст. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 304 с.
3. "Про товарну біржу": Закон України від 10 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139.
4. Сальникова Г. І. Правове регулювання посередництва у підприємницькій діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Сальникова Г. І. – Х., 2003. – 206 с.

УДК347.472(043.2)

Редько Д.О.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м.Київ
Науковий керівник: Козирєва В.П., к.ю.н., доцент

ПРОТИДІЯ ФІКТИВНОМУ БАНКРУТСТВУ

Будучи невід'ємним елементом ринкової економіки, банкрутство виконує функцію своєрідного засобу відбору найбільш ефективних форм і методів господарювання. Суспільна небезпека злочинів, пов'язаних із банкрутством, полягає у заподіянні майнової шкоди кредиторам, державі, іншим особам (наприклад, працівникам підприємства-банкрута), в порушенні встановленого законодавством порядку зайняття підприємницькою та іншою господарською діяльністю, підриві засад кредиту.